

RISKIENHALLINNAN PERIAATTEET

Suomenkielinen käännös englanninkielisestä alkuperäistekstistä

Soveltamisala

Tämän dokumentin antamien suositusten mukaisesti Sammon hallitus hyväksyy periaatteet, jotka ohjaavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan vastuiden jakamista organisaation sisällä.

Sammon hallitus edellyttää, että kaikki toiminta, joka altistaa minkä tahansa Sampo-konsernin yhtiön riskeille, samoin kuin kaikki toiminta, jolla kyseisiä riskejä kontrolloidaan, noudattaa näitä yleisiä periaatteita ja muita asiaan liittyviä ohjeistuksia, esim. hallitukselta saatuja korvauksiin liittyviä ohjeistuksia ja politiikkoja, kuten myös sovellettavia lakeja ja asetuksia. Hallitus valvoo riskinottoon ja riskien hallintaan liittyvää toimintaa sopivaksi katsomallaan tavalla varmistuakseen periaatteiden noudattamisesta.

Näitä periaatteita sovelletaan kaikissa Sampo-konsernin yhtiöissä. Sampo Oyj:n tytäryhtiöt järjestävät näiden periaatteiden puitteissa itsenäisesti yhtiökohtaiset politiikkansa, periaatteensa ja riskienhallintansa. Kuitenkin kolmannessa luvussa ("Riskienhallinnan organisaatio") kappaleet 3.1, 3.4 ja 3.5 kuvaavat tytäryhtiöiden hallintotapaa, eivätkä ole siten suoranaisesti konsernitason periaatteita.

Sisältö

- 1. Riskienhallintaprosessin tavoitteet, tehtävät ja perustelut**
- 2. Yleiset konsernitason riskikannanotot**
 - 2.1. Riskinottohalukkuus
 - 2.2. Pääoman hallinta
 - 2.3. Vastuiden ja tehtävien jakaminen
- 3. Riskienhallinnan organisaatio**
 - 3.1. Riskienhallinnan hallintorakenne
 - 3.2. Sampo Oyj:n hallitus
 - 3.3. Tarkastusvaliokunta
 - 3.4. Tytäryhtiöiden hallitukset
 - 3.5. Tytäryhtiöiden riskikomiteat
 - 3.6. Konsernin riskienhallintajohtaja

Liite 1:
Riskimäärittelyt

Liite 2:
Vakavaraisuuden hallinnan sisäinen arviointiprosessi

Liite 3:
Operatiivisten riskien hallinta

1. Riskienhallintaprosessin tavoitteet, tehtävät ja perustelut

Finanssisektorin yhtiön liiketoiminnan ydinosaamisalueita on osaava riskien hinnoittelu, riskien valinta sekä riskien asianmukainen hallinta. Laadukas riskienhallintaprosessi on välttämätön edellytys menestyksekkään liiketoiminnan harjoittamiselle.

Sampo-konsernissa keskeiset tavoitteet riskienhallinnalle ovat:

- varmistaa, että kaikki kannattavuuteen vaikuttavat ja muut olennaiset riskit tunnistetaan, arvioidaan ja analysoidaan;
- varmistaa, että pääomitus – pääoma ja liiketoimintojen ennakoitu kannattavuus – on riittävä suhteessa liiketoimintaan ja toimintaympäristöön liittyviin riskeihin;
- varmistaa, että riskinotto-kyky on kohdennettu eri liiketoiminta-alueille valittujen strategioiden mukaisesti ja että riskit ovat oikein hinnoiteltu;
- rajoittaa ja tasata konsernin yhtiöiden taloudellisiin arvoihin liittyvää vaihtelua; sekä
- varmistaa toimintojen kokonaisvaltainen tehokkuus, turvallisuus ja jatkuvuus.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Sampo-konsernin riskienhallintaprosessiin on sisällytetty seuraavia tehtäviä:

- **Selkeä vastuiden määrittely ja jako:** Tehokkaiden ja laadukkaiden toimintojen edellytys on, että eri yhtiöiden, liiketoiminta-alueiden, keskitettyjen toimintojen ja hallinnollisten toimielinten valtuudet ja vastuut on selkeästi määriteltä.
- **Riskien tunnistaminen:** Liiketoimintaan ja liiketoimintaympäristöön liittyviä riskejä seurataan jatkuvasti. Riskejä analysoidaan erityisen huolellisesti uusien tuotteita ja palveluita lanseerattaessa tai kun liiketoimintaympäristö muuttuu. Riskit, joille Sampo-konsernin yhtiöt ovat alttiina, on kuvattu liitteessä 1.
- **Pääoman määrän määrittely:** Mitattavien riskien ja riskipuskurien kattamiseksi vaadittavaa pääoman määrää, eli nykyisen pääomituksen ja sisäisesti

arvioidun taloudellisen pääoman erotusta, arvioidaan ja analysoidaan säännöllisesti. Pääoman hallintaprosessi on kuvattu liitteessä 2.

- **Riskien hinnoittelu:** Asiakastapahtumien huolellinen hinnoittelu sekä sijoitusten riski/tuotto – suhteen huomiointi ovat edellytyksiä tavoitellun taloudellisen tuloksen ja kannattavuuden saavuttamiselle pitkällä tähtäimellä. Vakuutusten hinnoittelun ja sijoituspäätösten lähtökohtina yleisesti ovat (i) riittävä tuottotavoite allokoitulle pääomalle ja (ii) liikekulut.
- **Riskipositioiden hallinta:** Sijoituksien ja vakuutusvastuiden riskipositioita muokataan jatkuvasti hyvän riski-tuottosuhteen ja riittävän tuoton turvaamiseksi omalle pääomalle. Johdon vastuut ja valtuudet on määriteltä erillisissä dokumenteissa, kuten vastuuvalintapolitiikassa ja sijoituspolitiikassa. Yrityksen voivat käyttää hyväksymiään johdannaisia riskienhallinnassaan. Mikäli johdannaiset kirjataan suojaaviksi IAS 39:n mukaisesti, sekä rahavirran suojauksen että käyvän arvon suojauksen noudattaminen on sallittua yhtiön kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti.
- **Riskien mittaus ja raportointi:** Tuloksia, riskejä, kannattavuutta ja pääomavaatimusta arvioivat, analysoivat ja niistä raportoivat talous- ja riskienvalvontayksiköt, jotka ovat riippumattomia liiketoiminnoista.

Korkeatasoinen riskienhallintaprosessi tarjoaa lisäarvoa osakkeenomistajille seuraavista syistä:

- **Asiakkaat** saavat luotettavaa palvelua hyvämaineiselta yhtiöltä, jolla on tehokas riskienhallinta;
- **Sijoittajien** edellyttämät riskipremiot pienentyvät, kun riskit ovat läpinäkyviä ja riskienhallintaprosessi on selkeästi kuvattu ja kommunikoitu;
- **Henkilöstön** motivaatio paranee, kun strategiat, valtuudet, limiitit, tuottotavoitteet ja palkitsemiskriteerit on selkeästi määriteltä ja kommunikoitu; ja
- **Valvontaviranomaisten** luottamus yhtiön kykyyn kontrolloida toimintaansa liittyviä riskejä vahvistaa yhteistyötä viranomaisten kanssa.

2. Yleiset konsernitason riskikannanotot

2.1. Riskinottohalukkuus

- Kustannustehokas asiakasliiketoiminta – järkevästi hinnoiteltu suhteessa riskeihin ja tuottaen asiakkaille lisäarvoa – on lähtökohtana Sampo-konsernin voitolle ja siten omistaja-arvolle.
- Asiakastransaktiot, joissa toteutetaan toisaalta liiketoimintastrategiaa ja toisaalta sijoitussalkuille asetettuja tavoitteita, ovat yhtiöiden riskien ensisijainen lähde. Suurin osa riskinkantokyvystä keskimäärin jakautuu vastaavasti ko. riskeille yli ajan.
- Sampo-konserni osallistuu aktiivisesti finanssisektorin konsolidaatioprosessiin Pohjoismaiden alueella. Kun strategisia mahdollisuuksia ilmenee, ne käsitellään erikseen ja Sampo Oyj:n hallitus tekee päätökset, mukaan lukien riskinkantokyvyn kohdentaminen. Tästä syystä merkittävä määrä pääomaa voidaan kohdentaa strategiaan järjestelyihin.
- Ei-strategisista tai muuten tarpeettomista taseen osista luovutaan ja vapautunut pääoma ja varaukset jaetaan emoyhtiölle tilanteen mukaan.

2.2. Pääoman hallinta

- Yleinen sääntö on, että pääomituksen tavoitetaso – vakavaraisuuspääoma ja muut taloudellisia tappioita vaimentavat erät – säilytetään sekä sisäisesti arvioidun pääoman tarpeen (taloudellinen pääoma), että luottoluokittajien edellyttämän pääoman tavoitetason yläpuolella. Tavoitetaso perustuu luottoluokitustavoitteeseen jonka yhtiö on itse asettanut. Pääomituksen ja taloudellisen pääoman tavoitetasojen eroavaisuudet, eli halutut riskipuskurit, määritellään päätettäessä pääomistustavoitteita konsernin eri yrityksille.
- Pääsääntöisesti minkä tahansa konsernin yrityksen ylimääräinen pääoma (eli todellinen pääoma, joka on yli tavoitepääoman) siirretään emoyhtiöön, joka järjestää lisäpääomitusta tytäryhtiöihin tarvittaessa.

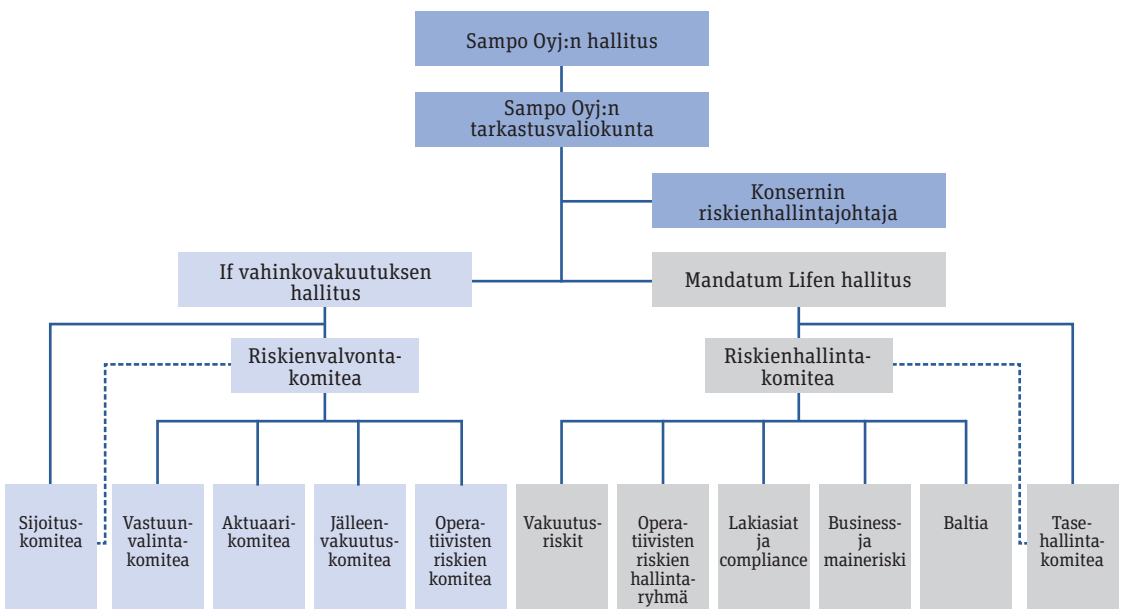
- Riskien ja todellisen pääomituksen tason välistä suhdetta analysoidaan ja tarkkaillaan jatkuvasti historiallisten olosuhteiden valossa sekä hyödyntämällä aika ajoin erilaisia johdon määrittelemiä stressiskenaarioita.
- Kun mahdollinen riskien ja todellisen pääomituksen tason välinen epätasapaino havaitaan, tasapaino turvataan mukauttamalla olemassa olevia riskipositioita, pääomaa tai molempia. Sampo-konserni pitää liiketoimintojen kannattavuuden ylläpitämistä sekä riskien aktiivista mukauttamista riskienhallinnan ensimmäisenä puolustuslinjana ja pitkällä tähtäimellä pääomistustakin tärkeämpänä tekijänä.

2.3. Vastuiden ja tehtävien jakaminen

- Fokuksena on yhtiötason varojen, velkojen, riskien ja pääomituksen hallinta. Lisäksi konsernitason riskien kasaantumista ja keskittymistä (i) ehkäistään jakamalla vastuut ja tehtävät huolellisesti yhtiöiden välillä, (ii) seurataan säännöllisesti tarkastusvaliokunnassa, ja (iii) niitä hallitaan säätelemällä kokonaisriskejä tarpeen mukaan.
- Tytäryhtiöiden linjaorganisaatiot vastaavat tuotteidensa ja palveluidensa hinnoittelusta, myynti- ja täytäntöönpanoprosessiensa organisoinnista, kannattavuuden varmistamisesta, tehokkuudesta, turvallisuudesta ja toimintojensa jatkuvuudesta. Investoinnit, likviditeetin hallinta ja pääomistustransaktiot koordinoidaan emoyhtiön toimesta ja sijoitusyksiköt hoitavat niitä keskitetysti. Konsernitason tulosraportointi ja konsernin riskien valvonta ovat Sampo Oyj:n talous- ja riskienhallintayksiköiden vastuulla. Nämä yksiköt ovat riippumattomia liiketoiminnoista.
- Yhtiöiden tulee organisoida riskienhallintatoimensa – tunnistaminen, mittaaminen ja hallinta – tässä dokumentissa esitettyjen periaatteiden ja määritelmien sekä Sampo Oyj:n hallituksen määrittelemien tuotto- ja pääomistustavoitteiden mukaisiksi.
- Yhtiöt määrittävät omat yhtiökohtaiset riskipoliittikkansa itsenäisesti oman hallintorakenteensa mukaisesti.

3. Riskienhallinnan organisaatio

3.1. Riskienhallinnan hallintorakenne

3.2. Sampo Oyj:n hallitus

- Tekee päätökset koskien konsernitason riskienhallinnan periaatteita ja muita yleisiä suuntaviivoja. Riskien hallintatoiminnot ja sisäinen valvonta organisoidaan hallituksen päätösten mukaisesti;
- Tekee päätökset konsernistrategioista ja määrittää yllätason limiitit tytäryhtiöiden riskinottoon;
- Tekee päätökset yleisistä suuntaviivoista koskien pääoman allokoointia ja tuottotavoitteita;
- Tekee päätökset keskeisistä seurantaperiaatteista (kuten riskien ja tuloksen mittaaminen); ja
- Nimittää tarkastusvaliokunnan.

3.3. Tarkastusvaliokunta

Sampo Oyj:n hallitus on perustanut tarkastusvaliokunnan, jonka riskienhallintaan liittyvät velvollisuudet on määritelty hallituksen vahvistamissa tarkastusvaliokunnan toimintaohjeissa.

3.4. Tytäryhtiöiden hallitukset

- Organisoivat päättävävaltansa sisällä tytäryhtiöiden liiketoiminta-aktiviteetit Sampo Oyj:n hallituksen tekemien strategisten päätösten toimeenpanemiseksi;
- Tekevät päätökset erityisistä riskinotto politiikoista, pääomituksista, limiiteistä ja valtuuksien jakamisesta Sammon hyväksytyjen suuntaviivojen ja muiden Sammon hallituksen päätösten mukaisesti;
- Valvovat riskejä ja pääomituksia ja ovat vastuussa viranomaisten edellyttämästä vakavaraisuudesta ja sisäisestä arvioidusta vakavaraisuudesta kaikkina aikoina;
- Nimittävät henkilöt valiokuntiin (muun muassa vastuunvalinta, sijoitus- ja operatiivisten riskien komiteat kun tarpeelliseksi katsotaan) ja hyväksyvät niiden valmistelema politiikat ja suunnitelmat;
- Tekevät päätökset operatiivisten riskien hallinnasta ja valvovat niiden toimeenpanoa;
- Tekevät päätökset henkivakuutus tuotteiden ja vahinkovakuutus tuotteiden laskentaperiaatteista ja valvovat niiden toimeenpanoa;
- Tekevät päätökset henkivakuutusten ja vahinkovakuutusten jälleenvakuutus suojapolitiikoista ja valvovat niiden toimeenpanoa.

3.5. Tytäryhtiöiden riskikomiteat

If Vahinkovakuutuksen ja sen tytäryhtiöiden hallitukset ja Mandatum Lifen hallitus ovat nimittäneet erilliset komiteat, joilla on määritellyt tehtävät.

If Vahinkovakuutuksessa kaikki riskit monitoroidaan If:n riskienvalvontakomiteassa (IRCC), puheenjohtajanaan If Vahinkovakuutuksen toimitusjohtaja. Erillisiä, riskienvalvontakomitealle raportoivia riskikomiteoita ovat ak-tuaarikomitea, vastuunvalintakomitea, jälleenvakuutus-komitea, sijoituskomitea ja operatiivisten riskien komitea. Mandatum Lifessa riskit monitoroidaan riskienhallinta-komiteassa (RMC), puheenjohtajanaan Mandatum Lifen toi-mitusjohtaja. Erillisiä, riskienhallintakomitealle raportoivia riskikomiteoita ovat tasehallintakomitea ja operatiivisten

riskien komitea. Lisäksi vastuulliset linjaorganisaatiot raportoivat riskienhallintakomitealle vakuutusriskit, laki- ja compliance-asiat, liiketoiminta- ja maineriskit sekä Baltian maita koskevat liiketoiminta-asiat.

Sampo Oyj:n sijoitustoimintaa ja siihen liittyvien riskien hallintaa säädellään Sampo Oyj:n tasehallintapolitiikalla.

3.6. Konsernin riskienhallintajohtaja

Vastuualueet:

- Varmistaa kokonaisvaltainen näkemys riskeistä, joille Sampo altistuu, mukaan lukien Sammon kokonaisriskipositioiden monitorointi ja mittaaminen soveltuvin osin;
- Koordinoida konsernin riskienhallintaa;
- Koordinoida ja monitoroida yhtiökohtaista ja konsernitason riskien raportointia;
- Suorittaa jatkuvaa itsenäistä riskien analysointia saatavilla olevien riskiraporttien perusteella; ja
- Ehdottaa muutoksia riskienhallintaan liittyviin politiikkoihin, periaatteisiin ja ohjeistuksiin.

Liite 1

RISKIMÄÄRITTELYT

Yleisesti ottaen riski liiketoiminnoissa voidaan määritellä olevan ”todennäköisyys sille, että tapahtuu jotain, jonka seurauksena lopputulos on erilainen – joko parempi tai huonompi – kuin odotettiin”. Riskienhallinnan näkökulmasta relevanttia on hallita riskejä siten, että negatiiviset seuraukset (eli tappiot) pysyvät siedettävissä rajoissa.

Riskejä voidaan luokitella monin eri tavoin. Sampo-konsernissa liiketoimintoihin liittyvät riskit on jaettu kahteen pääkategoriaan: liiketoimintaan luontaisesti liittyvät riskit ja liiketoimintaympäristöön liittyvät riskit. Näiden pääkategorioiden sisällä riskit luokitellaan riskitekijöiden mukaisesti. Osa Sampo-konsernin määrittelyistä poikkeaa tietoisesti Solvency II -viitekehystä, mutta samat riskitekijät on katettu molemmissa.

1. Liiketoimintaan luontaisesti liittyvät riskit

Liiketoimintaan luontaisesti liittyvien riskien hallinta (tuloriskit ja välilliset riskit) ovat päätöksentekomielissä liiketoiminta-alueiden ja sijoitusyksikön vastuulla, ja samanaikaisesti riippumattoman riskienhallinnan valvonnassa.

1.1. Tuloriskit

Sampo-konserni ottaa liiketoiminnassaan tietoisesti riskejä saavuttaakseen tuloksia. Niitä hallitaan aktiivisesti (i) hinnoittelemalla riskit, (ii) ottamalla huomioon niiden tuotto/riski suhde ja (iii) säätämällä liiketoimintojen riskialtistusta säännöllisesti. Seuraavat tulokseen liittyvät riskit ovat olennaisia Sampo-konsernille ja Sampo kehittää jatkuvasti henkilöstönsä osaamista näiden riskien hallinnassa.

Henkivakuutustoiminnan riskit

Biometriset riskit syntyvät pääasiassa siitä, että vakuutetuille maksettaisiin enemmän kuolemantapaus-, työkyvyttömyys- tai sairauskulukorvauksia tai että eläkevakuutusissa eläkkeitä maksettaisiin vakuutettujen

odotettua korkeammasta eliniästä johtuen pidempään (pitkäikäisyysriski) kuin vakuutusten hinnoitteluhetkellä on oletettu.

Muista henkivakuutustoiminnan riskeistä merkittävimpiä ovat vakuutuksenottajien käyttäytymiseen liittyvät epävarmuustekijät. Asiakkailla on oikeus lopettaa vakuutusmaksujen maksaminen (keskeytysriski), tai mahdollisuus lopettaa vakuutussopimus ennenaikaisesti (takaisinostoriski).

Vahinkovakuutustoiminnan riskit

Vakuutusmaksuriski (premium risk) on riski siitä, että tulevista vakuutustapahtumista aiheutuvat kustannukset ylittävät odotetun tason. Tämä voi johtua esimerkiksi riittämättömästä hinnoittelusta, riskikeskittymistä, riittämättömästä jälleenvakuutussuojasta tai vahinkotapahtumien toteutumistiheyden (enemmän vahinkotapahtumia kuin on oletettu) ja/tai korvauskustannusten suuruuden (vahingot ovat toteutuessaan oletettua suuremmat) vaihtelusta.

Korvausvastuuriski (reserve risk) on riski siitä, ettei korvausvastuu riitä kattamaan tulevia korvauskuluja. Korvausvastuuriski aiheutuu vakuutuskorvausten maksusuoritusten ajoitukseen ja määrään liittyvästä epävarmuudesta.

Katastrofiriski (catastrophe risk) on riski vakavista, mutta harvoin sattuvista tapahtumista, joita vakuutusmaksuriski ja korvausvastuuriski eivät ota riittävästi huomioon. Tällainen tapahtuma voi olla esimerkiksi luonnonkatastrofi.

Markkinariskeillä viitataan rahoitusvarojen ja -velkojen sekä vastuuelan markkina-arvojen muutosten aiheuttamiin vaikutuksiin yhtiön tuloksessa tai pääomassa. Markkina-arvot muuttuvat sijoituskohteeseen liittyvien markkinariskimuuttujien mukaan, joista seuraavat ovat Sampo-konsernille merkittävimpiä: korot, inflaatio, luottoriskipreemiot, valuuttakurssit, osakekurssit ja niiden volatiliiteetit. Lisäksi markkinariskit sisältävät riskin

markkinoiden likviditeetin heikkenemisestä sekä riskin, että varojen takaisinmaksuissa tapahtuu odottamattomia muutoksia. Molemmissa tapauksissa portfolion rahoitusinstrumenttien arvo voi muuttua.

Markkinoiden riskejä ja saatavilla olevia tuottoja arvioidaan, kun yritys lisää tai poistaa sijoituksia sijoitussalkustaan. Perustavanlaatuisen ero vakuutusriskeihin on, että markkinariskien alueella Sampo-konserni on hinnanottaja, ei hinnan antaja.

Markkinariskit ovat toinen merkittävä tulosriski Sampo-konsernille ja hyvä suoriutuminen tällä alueella on yhtiölle kriittinen menestystekijä.

Yhtiö altistuu **ALM-riskille** mikäli markkinariskimuuttujissa (kuten korot, inflaatio, valuuttakurssit, osakekurssit) tapahtuvat muutokset vaikuttavat sijoitusten arvoon erisuuruisesti kuin mitä ne vaikuttavat vastuuvelan arvoon. Lisäksi vastuuvelan kassavirrat ovat mallinnettuja estimaatteja ja tästä johtuen sekä niiden suuruuteen että ajoittumiseen liittyy epävarmuutta. ALM-riskin määrittely kattaa myös tämän epävarmuustekijän.

ALM-riskit vaikuttavat merkittävästi arvoihin ja riskeihin, mutta kilpailuympäristössä niitä ei voida hallita huomioidamalla niiden vaikutuksia hinnoittelussa. Hallitakseen ALM-riskejä, Sampo-konsernin yhtiöt seuraavat ja analysoivat ALM-riskejä aktiivisesti ja ne huomioidaan sijoitusten hallinnassa ja vakuutus tuotteiden kehittämissä.

1.2. Välilliset riskit

Välilliset riskit ovat Sampon liiketoiminnasta aiheutuvia epäsuoria vaikutuksia.

Luottoriskit viittaavat liikkeeseenlaskijoiden (liikkeeseenlaskijariski), johdannaisten tai jälleenvakuutus- tai muiden vastapuolien sopimuksissa (vastapuoliriski) maksukyvyttömyydestä johtuviin negatiivisiin vaikutuksiin yhtiön taloudellisessa tuloksessa. Luottoriski voi realisoitua, mikäli liikkeeseenlaskijan tai muun vastapuolen kanssa sovitut

kassavirrat eivät toteudu. Liikkeeseenlaskijariskin tapauksessa lopullinen tappio riippuu omistetun arvopaperin nimellisarvosta sekä palautusosuudesta (recovery rate). Vastapuoliriskin tapauksessa lopullinen tappio riippuu sopimuksen mahdollisesta positiivisesta markkina-arvosta maksukyvyttömyyshetkellä sekä palautusosuudesta.

Luottoriskejä hallitaan ja pienennetään liikkeeseenlaskijoiden ja vastapuolien huolellisella valinnalla, hajauttamisella riskikeskittymien välttämiseksi, sekä käyttäen erilaisia vakuuksia, kuten ISDA-puitesopimuksia ja Credit Support Annex -sopimuksia.

Likviditeettiriski on riski sille, että vakuutusyhtiöt eivät pysty harjoittamaan strategiansa mukaista normaalia liiketoimintaa, tai äärimmäisissä tapauksissa, eivät pysty suoriutumaan erääntyvistä maksuvelvoitteistaan määräjassaan. Likviditeettiriski käsittää sijoitusten mahdollisen epälikvidiyyden sekä riskin sille, että asiakkaat jättävät vakuutus sopimuksensa uusimatta. Myös jälleensijoituksen ja rahoitusjohdannaisten saatavuus sekä kustannukset vaikuttavat yrityksen kykyyn harjoittaa normaalia liiketoimintaa.

Likviditeettiriski voi aiheutua monin eri tavoin. Mikäli yhtiön luottokelpoisuus laskee tai yhtiön kyky rahoittaa toimintaansa vaikuttaa muutoin uhatulta, sen rahoituksen saatavuus, vakuutus sopimusten uusiminen tai rahoitusjohdannaisten saatavuus kohtuulliseen hintaan vaarantuu. Asiakkaat voivat myös olla haluttomia uusimaan vakuutus sopimuksiaan. Epävakaassa markkinatilanteessa sijoitusvarojen myynti saattaa vaikeutua.

Koska Sampo-konsernissa ei ole yhtenäistä käytäntöä likviditeettiriskin arvioimiseen, Sampo hallitsee likviditeettiriskejä huolehtimalla konsernin omien tytäryhtiöiden luottokelpoisuudesta ja maineesta. Lisäksi likviditeettiriskille altistuvat liiketoiminnot on hajautettu huolellisesti. Erityisesti liiketoiminnoista odotettujen kassavirtojen matriiteettien erittelyä seurataan jatkuvasti.

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan tappion riskiä, joka aiheutuu puutteellisista tai virheellisistä prosesseista tai järjestelmistä, ihmisistä ja järjestelmistä tai ulkoisista tapahtumista. Tämä määritelmä sisältää juridiset riskit, mutta ei sisällä strategisista päätöksistä johtuvia riskejä. Riskit voivat realisoitua seuraavien tapahtumien johdosta:

- sisäiset rikkomukset;
- ulkoiset rikkomukset;
- riittämätön henkilöstöjohtaminen;
- puutteet toimintaperiaatteissa asiakkaita, tuotteita tai liiketoimintoja koskien;
- fyysisen omaisuuden vahingot;
- toimintojen keskeytyminen ja järjestelmähäiriöt; sekä
- virheet toimintaprosesseissa.

Operatiivinen riski voi toteutua lisäkustannuksina, aiheuttujen vahinkojen korvauksina, maineen menetyksenä, riskiasemaan liittyvän väärän informaation antamisena ja siitä aiheutuvina tappioina sekä liiketoimintojen keskeytymisenä.

Sampo-konsernin operatiivisten riskien hallinnan periaatteet on esitetty tämän ohjeistuksen liitteessä 3.

2. Liiketoimintariski (General Business Risk)

Liiketoimintariski viittaa mahdollisiin tappioihin, joita voisi aiheutua kilpailuympäristön muutosten tai yhtiön sopeutumiskyvyn puutteiden johdosta.

Odottamattomat muutokset yleisessä liiketoimintaympäristössä voivat aiheuttaa ennakoitua suurempaa vaihtelua yhtiön tuloksessa. Tällaiset muutokset voivat liittyä yleiseen taloudelliseen kehitykseen, institutionaalisessa ympäristössä tapahtuviin muutoksiin, teknologisiin innovaatioihin sekä kilpailullisiin tekijöihin kuten uudet kilpailijat tai muutokset katteissa ja volyymeissa.

Yhtiöllä on harvoin mahdollisuuksia vaikuttaa kilpailuympäristön tapahtumiin, mistä johtuen liiketoimintaympäristön kilpailutilanteeseen liittyvät riskit ovat ylimmän johdon vastuulla. Ennakoivat strategiset siirrot ovat keskeinen väline liiketoimintariskien hallintaan ja kilpailullisen aseman säilyttämiseen. Lisäksi liiketoimintamallin ja kustannusrakenteen sisäinen sopeutumiskyky on tehokas keino hallita liiketoimintariskiä.

Liiketoimintariskejä – kuten myös operatiivisia ja markkinoiden epälikvidiyteen liittyviä riskejä – on vaikea mitata matemaattisesti, kun halutaan selvittää tarvittavan pääoman määrää. Niiden vaikutus on kuitenkin huomioitu vuosittaisissa pääomituspäätöksissä.

Liite 2

VAKAVARAIKUUDEN HALLINNAN SISÄINEN ARVIOINTI

Sampo-konsernissa kokonaispääoman tarvetta (eli pääomituksen tavoitetasoa) arvioidaan säännöllisesti. Pohjana käytetään taloudellisen pääoman laskentatekniikkaa, ja sen lisäksi pääomatavoitteita muokataan laadullisen arvioinnin perusteella.

Taloudellinen pääoma (Economic Capital, EC). Taloudellisen pääoman tarve määritellään seuraavasti:

- **Laskentamenetelmät:** Taloudellisen pääoman viitekehysessä riskit arvioidaan riskitekijöiden välisiin korrelaatioihin sekä volatiliiteetteihin perustuen. Tämä voidaan tehdä joko muodostamalla riskimallit eri riskeille ja kokoamalla niiden vaikutukset yhteen samalla huomioiden eri riskien hajautusvaikutus (VaR-tekniikka) tai hyödyntämällä samanaikaista mallintamista toisiinsa liittyville riskeille (Dynamic Financial Analysis -tekniikka). Molemmissa menetelmissä lasketaan valitulle riskihorisontille useita stokastisesti asetettuja skenaarioita. Tilastolliset jakaumat luodaan näistä skenaariotuloksista. Eräs riskimittari onkin jakauman keskiarvon sekä tietyn luottamustasoa vastaavan persentiilin välinen ero.
- **Varsinainen laskenta:** Liiketoiminta-alueiden nykyisen toiminnan riskejä varten sidottu taloudellinen pääoma arvioidaan aluksi käyttämällä liiketoiminta-alueelle soveltuvia menetelmiä. Kun riskejä arvioidaan seuraavalla tasolla, riskien hajautusvaikutukset määritellään riskiluokittain sekä liiketoiminta-alueittain.

Samossa taloudellinen pääoma nähdään tehokkaana ennustajana tarvittavasta pääomasta ja niiden riskien kattamiseksi, jotka ovat mitattavissa luotettavalla tavalla. EC:n avulla saadaan melko hyvä arvio tarvittavasta pääomituksesta historiallisesti tunnetuissa liiketoimintaympäristöissä. Ennennäkemättömissä riskitekijöihin tai liiketoimintaympäristöön liittyvissä tilanteissa EC ei kuitenkaan välttämättä ole riittävä ennuste pääoman tarpeesta, riippumatta käytetystä luottamustasosta. Tästä johtuen pääomaa on tarpeen lisätä yli EC:n.

Laadullinen tarkistus. Kun arvioidaan yli EC:n menevää pääoman tarvetta, seuraavia osa-alueita otetaan huomioon ja niiden vaikutusta pääoman tarpeeseen arvioidaan:

- Alhaisen todennäköisyyden mutta suuren vaikutuksen omaavat riskit voivat vaikuttaa Sammon liiketoimintoihin. Niitä voi aiheutua jonkin hyvin harvinaisen, yksittäisen tapahtuman yhteydessä tai kun markkinatilanne muuttuu äkillisesti johtuen pysyvästä muutoksesta riskitekijän kehityksessä.
- Muutokset liiketoimintaympäristössä – verotus, lait, merkittävät muutokset teknologiassa – voivat vaikuttaa kysyntä- ja tarjontaolosuhteisiin ja siten kannattavuuteen.

Sampo-konsernissa tulevaisuudennäkymät liittyen yllä oleviin riskeihin on tunnistettu ja niiden vaikutus Sammon liiketoimintoihin yleisesti sekä erityisesti tulokseen ja vakavaraisuuteen on arvioitu. Arvioinnin tulokset voivat vaikuttaa pääomatavoitteisiin ja johtaa mahdollisiin muutoksiin pääomituksen tasossa.

Koska Sampo Oyj on suuri pörssilistattu finanssialan holding-yhtiö jolla on tytäryhtiöitä sekä henkilö- että vahinkovakuutusliiketoiminnassa ja se on myös Nordea AB:n merkittävä osakkeenomistaja, osakkeenomistajien lisäksi myös muilla sidosryhmillä (esim. pääoma- ja velkasijoittajat, luottoluokittajat, valvontaviranomaiset) voi olla perusteltuja mielipiteitä sopivasta pääomituksen tasosta sekä konsernin että tytäryhtiöiden tasolla. Myös nämä mielipiteet otetaan huomioon pääomituksia mietittäessä.

Yhteenveto

Sammon sisäinen pääoman riittävyyden arviointi ja siitä seuraavat päätökset pääomituksen todellisesta tasosta perustuvat aina määrälliseen arviointiin taloudellisen analyysin avulla, mutta siinä huomioidaan myös vähemmän määrällisesti arvioitavissa olevia, vähäisen todennäköisyyden riskejä, kuin myös soveltuva määrin muiden sidosryhmien perusteltuja mielipiteitä.

Liite 3

OPERATIIVISTEN RISKIEN HALLINTA

Operatiivisten riskien hallinnan **tavoitteet** ovat:

- varmistaa samanaikaisesti toimintojen tehokkuus ja laatu;
- varmistaa, että toiminnot noudattavat lakeja ja säännöksiä; sekä
- varmistaa liiketoimintojen jatkuvuus poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Konsernin yhtiöt ovat **vastuussa** operatiivisten riskien hallinnan järjestämisestä omalta osaltaan edellä mainittujen tavoitteiden mukaisesti siten, että kunkin yhtiön liiketoimintojen erityispiirteet otetaan huomioon.

Keskeiset **työkalut** operatiivisten riskien hallinnassa ovat (i) riskien tunnistaminen ja (ii) sopivat ennaltaehkäisevät toimet jokaisella toimintatasolla sekä (iii) jatkuvuussuunnittelu. Näiden työkalujen käyttämisen varmistamiseksi **vastuut** on selkeästi määritelty seuraavilla alueilla:

- operatiivisten riskien hallinnan politiikkojen ja jatkuvuussuunnitelmien valmisteleminen ja toimeenpano;
- juridisten ja taloudellisten säännösten noudattaminen;
- henkilöstön ja työprosessien jatkuva kehittäminen (osaaminen ja taidot);
- toimintojen päivittäinen johtaminen ja
- raportointi ja valvonta.

Seuraavat ovat esimerkkejä alueista, joilla operatiivisten riskien hallinta on erityisen tärkeää:

- **Henkilöstö.**
Suorittaakseen tehtävänsä ja velvollisuutensa ammattitaidolla, henkilöstöllä tulee olla asianmukainen kokemus työtehtäviinsä sekä tarvittavat erityistaidot ja riittävä koulutus. Lisäksi henkilöstölle asetettujen vastuiden ja tavoitteiden tulee olla selkeitä, sekä selkeästi kuvattu ja kommunikoitu.
- **Riskien tunnistaminen.**
Tarjottaviin palveluihin ja tuotteisiin liittyvät riskit tulee olla tunnistettu, jotta voidaan varmistua myynnin, implementoinnin ja raportointiprosessin

tarkoituksenmukaisesta toimivuudesta. Riskien tunnistaminen on erityisen tärkeää silloin kun aloitetaan uusia liiketoimia tai nykyisessä liiketoiminnassa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

- **Toimintaprosessit.**

Toimintaprosessit ja IT-järjestelmien käyttöoikeudet tulee olla järjestetty siten, että yksi henkilö ei voi valvoa tai toteuttaa prosessin useita eri vaiheita. Tehtävät tulee olla järjestetty siten, että ei muodostu vaarallisia työhdistelmiä, ja henkilöstöllä tulee olla käyttöoikeudet vain sellaisiin järjestelmiin joita he tarvitsevat tehtäviensä suorittamiseen.

- **Tiedon oikeellisuuden varmistaminen.**

Kaiken tietojärjestelmiin syötettävän tiedon (koskee sekä sopimuksiin ja asiakkaisiin liittyvää että mitä tahansa muuta merkityksellistä informaatiota) tulee olla sisällöltään tarkoituksenmukaista, oikeellista ja ajankohtaista. Tiedon oikeellisuus tulee varmistaa käyttämällä liiketoiminta-alueelle soveltuvia valvontamenettelyjä.

- **Tiedonhallintajärjestelmien turvallisuus.**

Tiedonhallintajärjestelmien riittävä turvallisuus ja ajankohtaisuus tulee olla varmistettu.

- **Laskentatuloksien oikeellisuus.**

Laskentarutiinit, joita käytetään sekä sisäisessä (liiketoiminnan kehityksen, tuloksen ja riskien numeerinen data) että ulkoisessa (kaikki asiakkaisiin ja muihin sidosryhmiin liittyvä raportointi) raportoinnissa, tulee olla verifioitu ja dokumentoitu.

- **Käyttöomaisuus (Aineellinen omaisuus).**

Käyttöomaisuus on esimerkki alueesta, jolla jatkuvuussuunnittelu on erityisen tärkeää.